

University of Groningen

Firdgum-Noord en Firdgum West (veldkartering) - GIA 155

Schepers, Mans; Kauling, T.

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:

2017

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Schepers, M., & Kauling, T. (2017). Firdgum-Noord en Firdgum West (veldkartering) - GIA 155. (31 ed.) (Grondsporen; Vol. 31). Groningen: Groninger Instituut voor Archeologie, Rijksuniversiteit Groningen.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Firdgum-Noord en Firdgum West (veldkartering) – GIA 155

Colofon

Grondsporen 31
Auteur: T. Sibma

Foto's en tekeningen: Groninger Instituut voor Archeologie (GIA), tenzij anders aangegeven.
© Grondsporen 31, 2017. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd of verspreid zonder schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Autorisatie:
Prof.dr. D.C.M. Raemaekers

ISSN: 1875-4996
Groninger Instituut voor Archeologie
Poststraat 6
9712 ER Groningen, Nederland

Telefoonnummer: (+31 50) 363 6712
E-mail: GIA@rug.nl

Rapportage kartering Firdgum

Door Mans Schepers (RUG / GIA / Terpencentrum)

In het kader van het project "Terpen en wierdenland, een verhaal in ontwikkeling" zijn rond Firdgum op twee terreinen archeologische veldkarteringen uitgevoerd (Figuur 1). De terreinkeuze is gestuurd door twee onderzoeksvragen:

1. Wijzen de spaarzame Romeinse detectorvondsten in de omgeving van Firdgum (Pawlowski et al. op Romeinse activiteit ter plaatse of op lang in omloop gebleven Romeinse voorwerpen?
2. Zijn de verhogingen direct ten zuiden van de Hoarnestreek en direct ten westen van de Camstrawei ook terpen, of gaat het om door andere oorzaken ontstane verhogingen?

Daarnaast biedt het project een mooie kans om twee verschillende karteringstechnieken toe te passen, waarmee het vooruitloopt op een groter onderzoek naar de waarde van oppervlaktekarteringen als waarderings- en verkenningstechniek op terpen en het daaromheen liggende landschap. Belangrijke rollen in het project waren weggelegd voor Hester Kamstra (studente GIA) en Tim Kauling (metaalspecialist) die verantwoordelijk waren voor respectievelijk de projectorganisatie en de uitwerking van een groot deel van het aardewerk (Kamstra) en de metaaldetectie en de beschrijving van de vondsten die daarbij werden gedaan (Kauling).

Firdgum-Noord (22 januari 2015)

Methode

Het onderzochte terrein bevindt zich aan de noordkant van de dorpskern van Firdgum. Het terrein bestaat nu uit één akker, afgelopen jaar gebruikt voor de verbouw van bieten. Relatief recent werd het terrein nog op twee locaties doorsneden door dwarssloten, deze zijn inmiddels gedempt. De afmetingen van het terrein bedragen ongeveer 600 (z-n) bij 300 meter (w-o). Aan de noordkant wordt het terrein begrensd door de Hoarnestreek, aan de zuidkant door de Camstrawei. Omdat er, voor zover bekend, op het terrein géén terpen aanwezig zijn, was de kartering verkennend van karakter. Dit betekent in praktijk dat gekozen is voor grote vakken van 100*100 m (Figuur 1). Bij een onverwachte concentratie van vondsten is de optie open gehouden om in kleinere vakken te gaan werken.

-----HOARNESTREEK-----

6	9 / 16	10	11
5	6	7 / 15	8 / 20
4			
3			
2		4 / 14	5
1	1 / 17	2 / 12	3 / 13
	A	B	C

-----CAMSTRAWEI-----

Figuur 1. Schematische weergave van het terrein Firdgum-Noord. Alleen de groene vakken zijn gekarteerd. Per vak zijn de vondstnummers aangegeven.

Weer

Bij de start van de kartering was de bovengrond bevroren, en lag er ijs in de tractorsporen (Figuur 2). Dit maakte de klei weliswaar goed begaanbaar, maar heeft ook invloed op de opbakbaarheid en de vondstzichtbaarheid. Feitelijk moesten alle waargenomen scherven met een troffel of haring losgemaakt worden van de bodem. Doordat de hoeveelheid archeologische resten zeer beperkt was, leidde dit niet tot een onwerkbaar vertraging. Ook de metaaldetectie kon doorgaan doordat de vorstdiepte maximaal een centimeter betrof. In de loop van de ochtend kwam de temperatuur boven nul en ontdooidde de toplaag snel onder een moedig januarizonnetje.

Figuur 2. Veldomstandigheden tijdens de kartering op Firdgum-Noord.

Resultaten

De veldkartering werd begonnen aan de zuidkant van het gebied. Direct al bleek dat de dichtheid aan zowel scherven als metaal in het gebied bijzonder laag was. Daarbij was direct al duidelijk dat het overgrote deel van de aangetroffen scherven gedateerd kan worden in de Nieuwe Tijd (na 1500 na Christus) en dus zeker niet Romeins. Voor de pauze werden vijf vakken gekarteerd. Omdat dit bijzonder weinig materiaal opleverde, is het werk na de pauze aan de noordkant voortgezet. De resultaten waren daar helaas vergelijkbaar.

Het aardewerk bestond vooral uit vrij kleine scherven. Het materiaal is kort bekeken door Theun Varwijk en Marco Bakker van het Groninger Instituut voor Archeologie. Zij stelden vast dat er geen materiaal is aangetroffen dat met zekerheid gedateerd kan worden vóór het jaar 1000. In sommige vakken werd zelfs helemaal geen Middeleeuws materiaal aangetroffen. Omdat de vraagstelling daarmee afdoende beantwoord kon worden is er geen meer gedetailleerde analyse van het aardewerk uitgevoerd.

In het metaal werden geen vondsten gedaan die ouder zijn dan de 17e eeuw (Bijlage 1). Meerdere munten konden goed worden gedateerd. De oudste munten zijn een 17e eeuwse Friese duit en een 17e eeuwse dubbele stuiver uit Kampen. De magere resultaten legitimeren de conclusie dat hier van activiteiten in de Romeinse periode niet of nauwelijks sprake kan zijn geweest.

Vnr.		proto steengoed	steengoed	kogelpot	pijparde	bijna steengoed	Indet Nieuwe tijd	draaischijf	Opmerking
1	A1								
2	B1		x	x			x		
3 / 19	C1			x			x	x	schelpgruis kogelpot, vroeg?
4	B2						x		
5	C2			x			x		
6	A5						x		
7	B5						x		
8	C5		x	x	x		x		
9	A6			x	x		x		
10	B6	x	x	x	x	x	x		
11	C6						x		

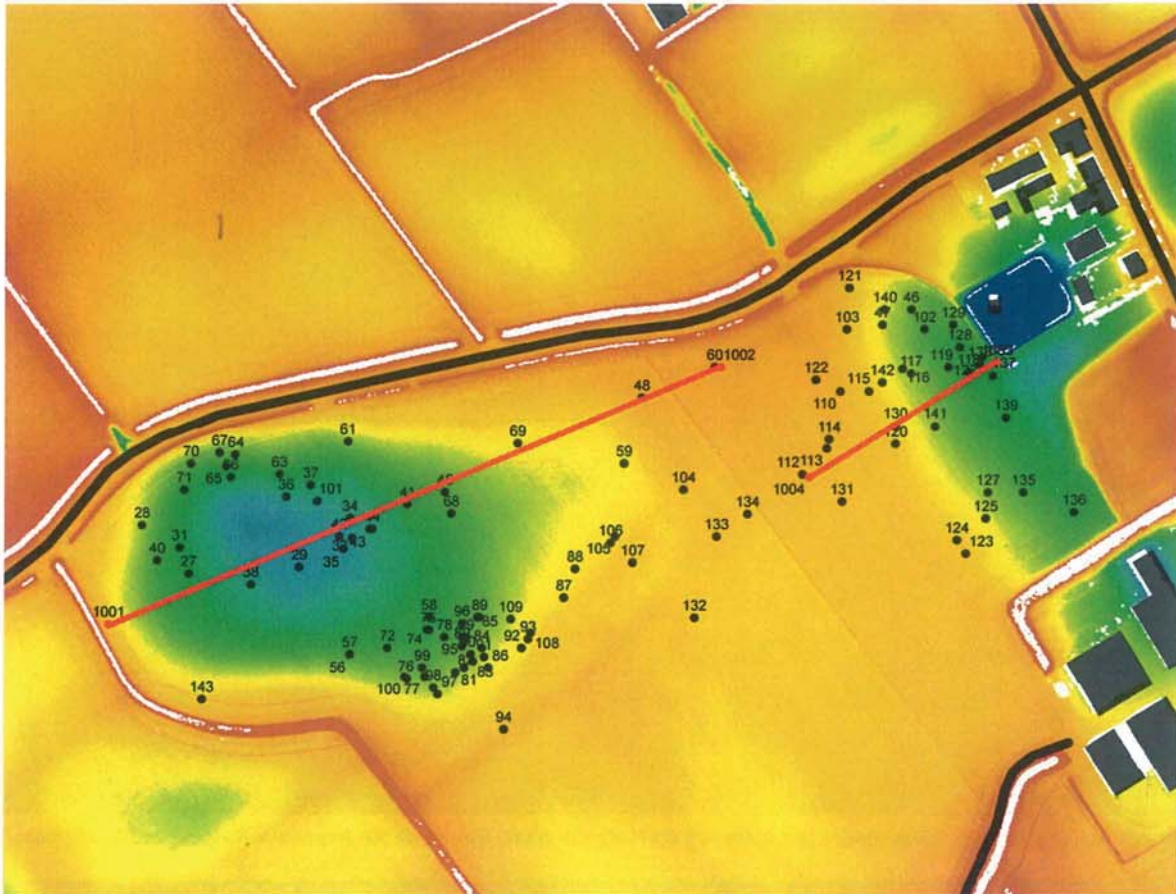
Tabel 1. Het aardewerk van Firdgum-Noord. Proto-steengoed: ca. 1000-1250 na Christus; Bijna Steengoed: ca. 13e eeuw na Christus; Steengoed: 14e-15e eeuw na Christus; Kogelpot: Vroege tot Late Middeleeuwen

Firdgum-West (19-20 maart 2015)

Methode

Het project Firdgum-West ligt aan de westkant van Firdgum zelf, ten zuiden van de Hearewei. De methode die hier is gevolgd wijkt wezenlijk af van de methode die voor Firdgum-Noord is gebruikt. Dit is omdat in dit gebied twee duidelijke terpen liggen (AMF-terreinen 16 en 17), waarvan één onderdeel is van het dorp zelf (Figuur 3). Bij eerdere veldwaarnemingen is aardewerk aangetroffen van de Vroege Middeleeuwen tot de Nieuwe Tijd (De Langen en Nierstrasz 1998, 50-54). Over beide terpen is een kruisraai gezet met behulp van een lint en jalons. De oost-west georiënteerde hoofdmeetlijn van deze kruisraai zijn in rood aangegeven op figuur 3. langs deze kruisraai zijn vakken uitgezet van 10*10 meter, waarin al het aardewerk is opgeraapt om inzicht te krijgen in de dichtheid én de fragmentatie. In totaal zijn 74 vakken gekarteerd, waarvan 35 op terrein. In aanvulling op deze kruisraai is een lossere kartering van de rest van het terrein uitgevoerd, waarbij alleen gekeken is naar diagnostische delen en metaal. Deze losse vondsten zijn individueel ingemeten met behulp van een GPS (figuur 3 en bijlage 2).

Per vak zijn de aantallen scherven geteld en is het totale gewicht per vak bepaald. Op deze manier kon een fragmentatiegraad berekend worden door het totaalgewicht te delen door het aantal scherven. Absolute concentraties volgen simpelweg uit het gewicht aan scherven per vak.

Figuur 3. Het terrein van Firdgum-West. De blauwe en groen kleuren zijn de hoge delen (de terpen). Links is AMF-terrein 5g-17, rechts is AMF-terrein 5g-16.

Weer

Op beide dagen waren de weersomstandigheden zonnig, maar wel winderig en daardoor soms aan de frisse kant (Figuur 4). De vondstzichtbaarheid op het terrein was uitstekend en zeker in de vakken echt op de terpen zelf konden dan ook enorme hoeveelheden materiaal worden verzameld (Figuur 5).

Resultaten

Al tijdens het veldwerk konden meerdere typen aardewerk worden herkend, waaronder met name veel kogelpot. Ook bevonden zich onder het materiaal meerdere importtypen uit verschillende perioden, waaronder Pingsdorfaardewerk (Figuur 6) en fragmenten van baardmankruiken. Naast het aardewerk zijn ook enkele andere tekenen van menselijk handelen ter plaatse aangetoond, zoals in de vorm van een concentratie metaalbewerkingsafval in vak 45 (figuur 7). Het aardewerk is in detail uitgezocht door Hester Kamstra (Bijlage 3). Hierbij valt allereerst op dat er géén scherven zijn aangetroffen die ouder zijn dan de Vroege Middeleeuwen, dit dus in overeenstemming met eerder onderzoek ter plaatse.

Het onderzoek naar de fragmentatie van scherven voor een beeld van de aantasting van de terp door landbouwactiviteiten en natuurlijke vormen van erosie levert nog geen erg duidelijke resultaten op, maar toch zijn enkele voorzichtige observaties wel mogelijk (Figuur 8, bijlages 3.1 en 3.2).

Figuur 4. Weersomstandigheden tijdens het veldwerk op Firdgum-West. GIA-studente Angelique Kaspers zoekt scherven.

Figuur 5. Vondstzichtbaarheid tijdens het veldwerk.

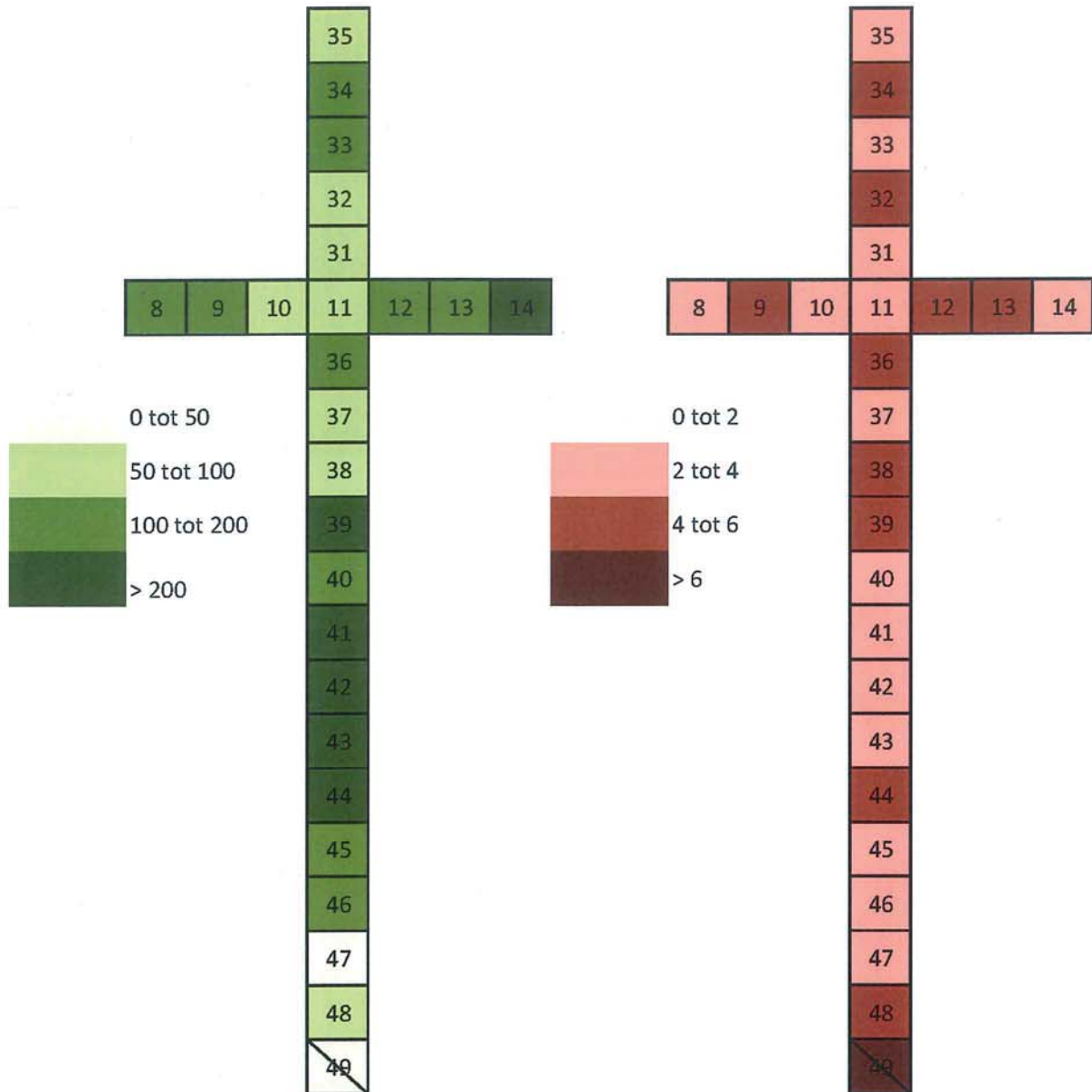

Figuur 6. Pingsdorfscherf aan het oppervlakte in Firdgum-west

Figuur 7. Aan de magneet kleven talloze kleine ijzerfragmentjes afkomstig uit een Grondmonster uit vak 45. Een teken van ijzerverwerking ter plaatse.

Tussen het absolute gewicht en het gemiddelde gewicht per scherf in de vakken 40 en 44 is te zien dat er op die zuidflank van de terp weliswaar veel materiaal ligt, maar dat dit ook behoorlijk gefragmenteerd is. Dat het gemiddelde gewicht van de scherven naar de top toe hoger wordt, kan gezien worden als een indicatie dat daar nog nieuwe lagen worden aangeploegd, waarbij weer grotere scherven naar boven komen.

Figuur 8. De fragmentatiegraad van scherven op terp 17. Groen is het totale gewicht, rood het gemiddelde. Zie hoe het traject tussen vak 40 en 44 wel de hoogste hoeveelheid (in gewicht) aan scherven oplevert, maar dat de grotere scherven (gemiddeld) daar juist niet liggen.

Naast aardewerk werden ook enkele botfragmenten aangetroffen. Hiervan is alleen het bewerkte bot verzameld. Het topstuk van de kartering werd gevonden door Henk Baron, in de vorm van een mooi versierd botfragment (Figuur 9).

Figuur 9. Bewerkt botfragment (gps 34) uit Firdgum-west.

Ook werden tijdens de kartering sporen gevonden van de consumptie van mosselen. Deze lagen zeker niet overal en nergens. Over het algemeen zijn resten van schelpdieren duidelijk ondergeschikt in het voedsel op de terpen aan vee. Op één locatie werd echter een mooie concentratie gebroken mosselschelpen aan de oppervlakte aangetroffen (Figuur 10).

Figuur 10. Concentratie mosselschelpen aangetroffen op de zuidflank van terp 17 tijdens de kartering.

Het metaalonderzoek (Bijlage 4) leverde wederom met name materiaal op uit de Nieuwe tijd. Met afstand de spectaculairste vondst uit het detectoronderzoek is een Ottoonse kruisfibula, ingelegd met een witte glaspasta (Figuur 11). Romeinse resten werden ook in het metaal niet aangetroffen.

Figuur 11. Ottoons kruisfibula vlak na de vondst in het veld.

Conclusies

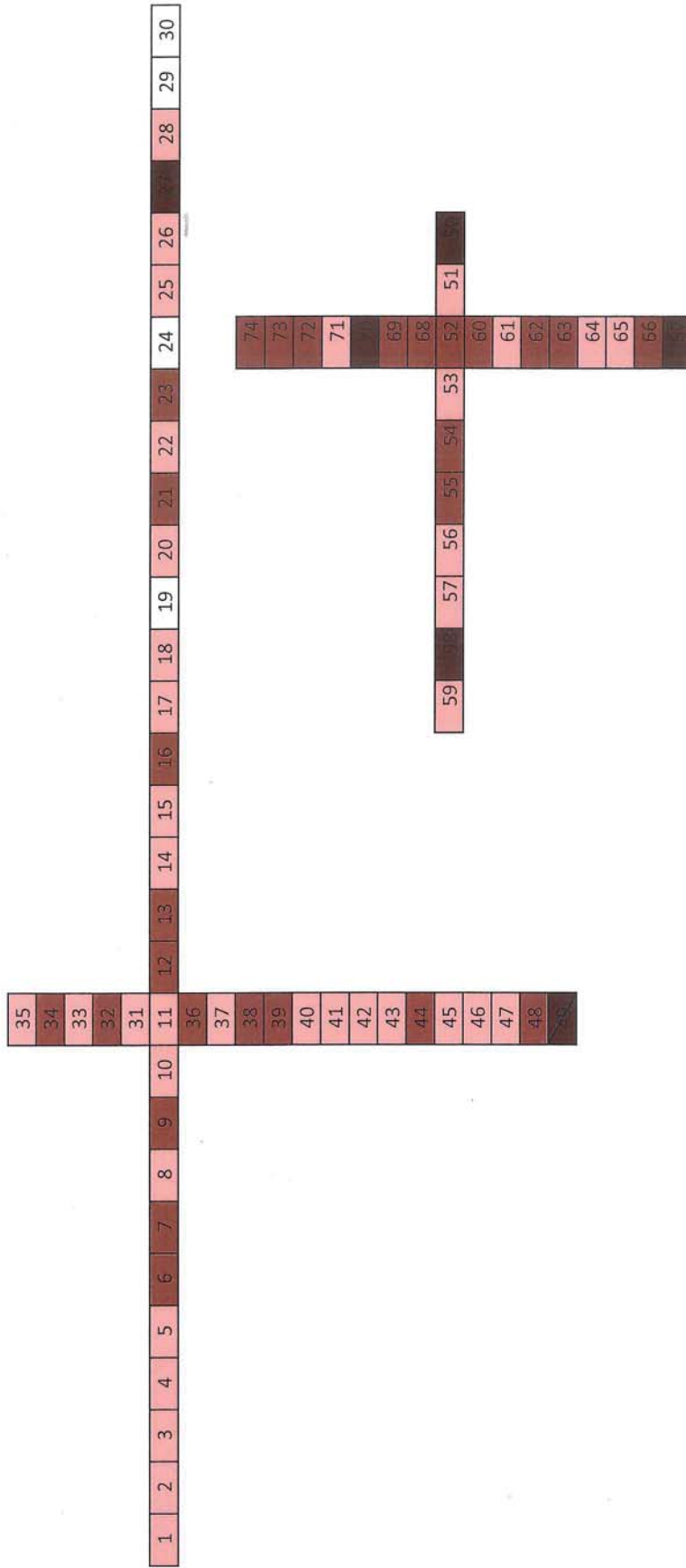
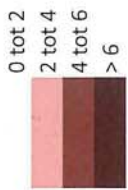
Twee karterprojecten in de omgeving van Firdgum, met verschillende gebruikte methodes, hebben aangetoond dat van een ontwikkelde Romeinse bewoning in het gebied zeker geen sprake was. Wel is duidelijk dat er intensief bewoning is vanaf de Vroege Middeleeuwen. Opvallend genoeg is het Middeleeuwse signaal op beide deelgebieden in het aardewerk ruim aanwezig, maar in het metaal nauwelijks. Vermoedelijk is dit goeddeels het gevolg van intensieve activiteit door metaaldetectorenthousiastelingen in de omgeving.

De kruisraai lijkt een effectieve manier om de verspreiding van materiaal op een terp in beeld te krijgen, zeker in combinatie met een aanvullende zuiver op diagnostisch materiaal gerichte kartering van de rest.

Literatuur

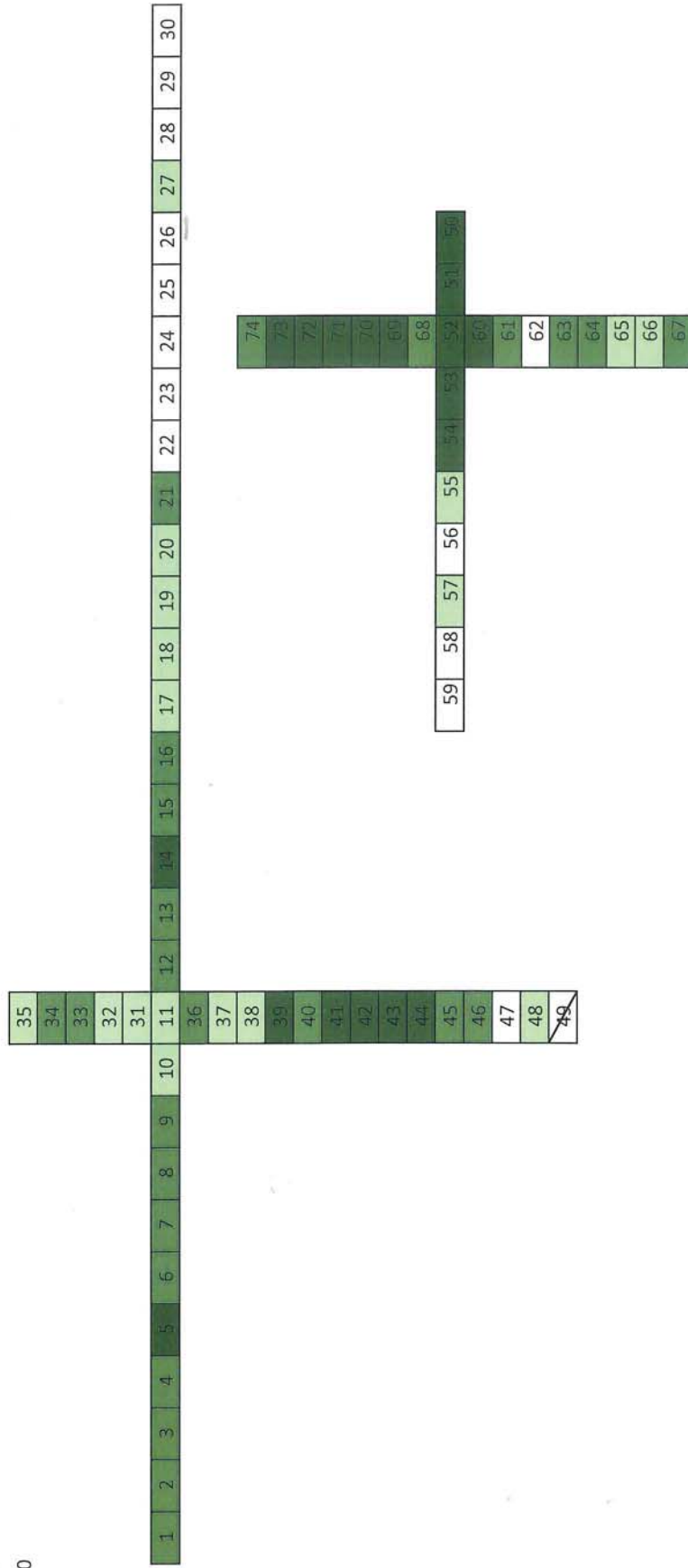
De Langen G.J. & E.F. Nierstrasz (1998). *Provincie Fryslân. Veldkarteringen Westergo 1992-1996* (=RAAP-Rapport 299). Amsterdam.

Pawlowski, J., R. Kwiatkiewicz, E. Edens & L. Derksen (z.d.). *Firdgum finds research*. Unpublished student report, GIA.

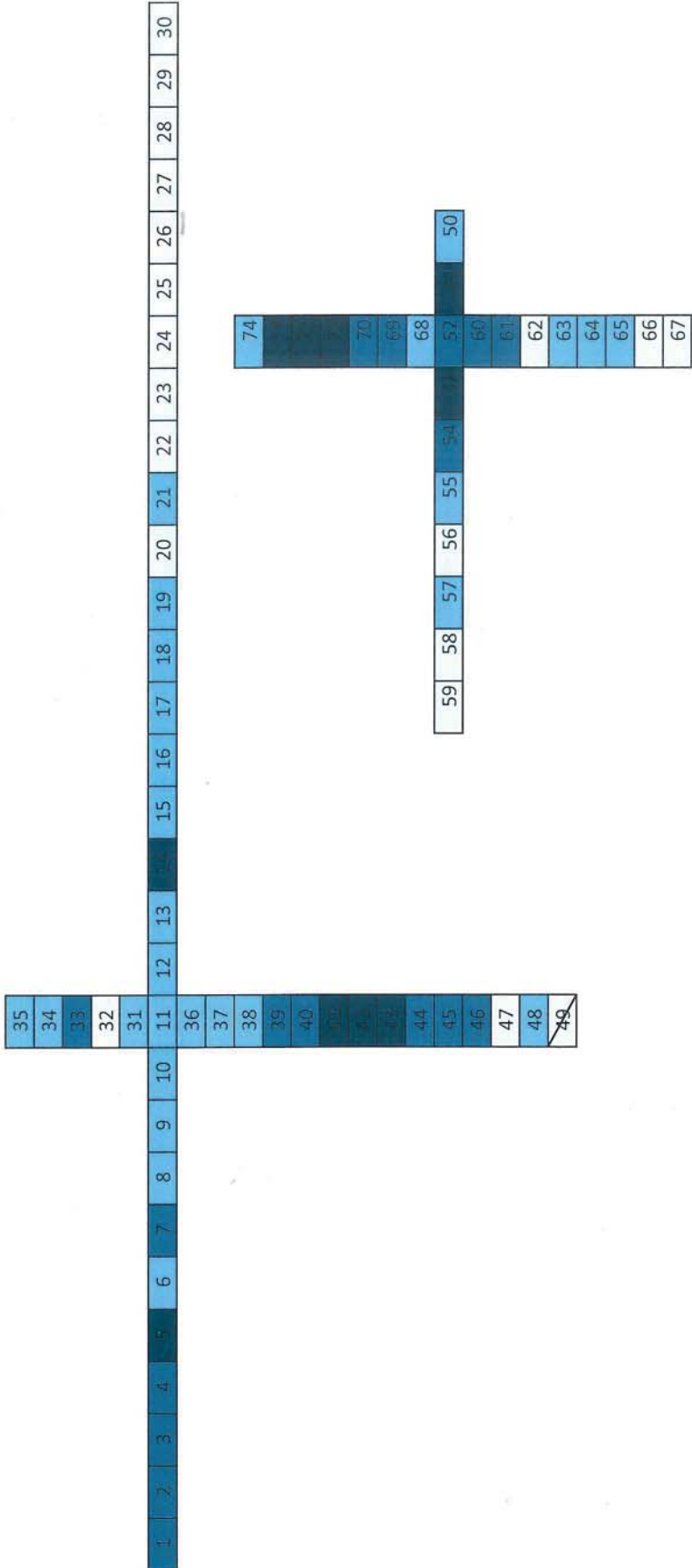
Gemiddeld gewicht aardewerk Firdgum-West (in grammen) per vak

0 tot 50
 50 tot 100
 100 tot 200
 > 200

Totaal gewicht aardewerk Firdgum-West (in grammen) per vak

1 tot 20
 20 tot 40
 40 tot 70
 > 70

Aantallen scherven aardewerk Firdgum-West per vak

Rijsten AW-onderzoek
Firdgum - West

Metaalvondsten survey Firdgum Noord

Door: T. Kauling

Vondstnr: 00012

Raai/X-co: B

Positie/Y-co: 1

1. Onbepaald koperen voorwerp.

Datering: Onbekend

Materiaal: Koper

Gewicht: 12,28 gram

Maten: 50x25x22

Beschrijving: Verwongen koperen plaatje met omgevouwen rand. Mogelijk onderdeel geweest van koperen vaatwerk.

2. Muntheer: Eén van de Europese lidstaten met eigen Euromunten.

Denominatie: 5 cent

Datering: 1999-2015

Muntplaats: Onbekend

Materiaal: Staal met een koperlaagje

Gewicht: 3,10 gram

Diameter: 19mm

Beschrijving: Zwaar gecorrodeerde 5 euro cent geslagen tussen 1999 en 2015

Bron: Mevius, J., *De Nederlandse munten van 1795 tot heden*, 2007. Vriezenveen.p.110.

3. Onbepaald loden voorwerp.

Datering: Onbekend

Materiaal: Lood

Gewicht: 4,72 gram

Maten: 21x15x3mm

Beschrijving: Verwongen loden plaatje van onbekende functie.

4. Onbepaald zinken voorwerp.

Datering: 20ste-21ste eeuw

Materiaal: Zink

Gewicht: 0,76 gram

Maten: 12x8x5mm

Beschrijving: Verwongen zinken voorwerp van onbepaalde functie.

5. Onbepaald zinken voorwerp.

Datering: 20ste-21ste eeuw

Materiaal: Zink

Gewicht: 0,13 gram

Maten: 24x16x1mm

Beschrijving: zinken fragment van een plaatvormig voorwerp. Functie onbekend.

6. Onbepaald loden voorwerp.

Datering: onbekend

Materiaal: Lood

Gewicht: 4,62 gram

Maten: 24x12x4mm

Beschrijving: Verwongen loden voorwerp van onbepaalde functie.

7. Onbepaalde aluminium voorwerp.

Datering: 19^e-20ste eeuw

Materiaal: Aluminium

Gewicht: 0,54 gram

Maten: 17x17x4mm

Beschrijving: Verwongen aluminium voorwerp met een patroon van drie strepen over de breedte. Onbekende functie, mogelijk een vingerhoed?

8. Loden spinklosje.

Datering: 600-1600 AD

Materiaal: Lood

Gewicht: 12,54 gram

Diameter: 20mm; dik: 4mm

Beschrijving: Loden spinklosje. Rond en een beetje gebold met een rond gat door het midden van 5mm in doorsnee.

Bron: Coulthard, J (2016) *SWYOR-39C550: A EARLY MEDIEVAL SPINDLE WHORL* Web page available at: <https://finds.org.uk/database/artefacts/record/id/776998> [Accessed: 21 apr. 2016 12:38:10]

9. Loden spinklosje of netverzwaring

Datering: 1200-1500 AD

Materiaal: Lood

Gewicht: 21,14 gram

Diameter: 25mm, dik: 4mm

Beschrijving: Loden spinklosje of netverzwaring. Rond en afgeplat met in het midden een gat van 7mm doorsnee.

Bron: Biddle, J (2014) *LANCUM-78A07E: A MEDIEVAL SPINDLE WHORL* Web page available at: <https://finds.org.uk/database/artefacts/record/id/643809> [Accessed: 21 apr. 2016 12:34:46]

10. Messing knoopje

Datering: 17^e eeuw

Materiaal: Messing

Gewicht: 2,24 gram

Maten: 13x2mm

Oog: 7x7x2mm

Beschrijving: Messing knoop met pseudogarenmotief daterend in de 17^e eeuw.

Bron: Bailey, G., *Buttons & Fasteners; 500 BC – AD 1840*. Greenlight Publishing, 2004.

Whitham; Baart, J., *Opgravingen in Amsterdam*. Fibula - van Dishoeck, 1997. Haarlem. pag. 189

11. Zilveren knoopje

Datering: Vroeg 18^e eeuw

Materiaal: Zilver

Gewicht: 2,25 gram

Maten: 15x6mm; oog: 6x4x1mm

Beschrijving: Ingedrukt knoopje met bloemmotief. Meesterteken VL in een ovaal van een onbekende Friese edelsmid. Datering: midden 18^e eeuw.

Bron:

Vondstnr: 00013

Raai/X-co: C

Positie/Y-co: 1

1. Gegroefde ring gesp

Datering: 1250-1450 AD

Materiaal: koper

Gewicht: 3,15 gram

Diameter: 23mm; dik: 3mm

Angel: 17x3x5mm

Beschrijving: Ronde beugel met uitsparing voor de angel. Eenzijdig groefpatroon over het oppervlak.

Bron: Ross Whitehead, *Buckles 1250-1800*, 1996. Hatfield Peverel Chelmsford. P.16.

Vondstnr: 00014

Raai/X-co: B

Positie/Y-co: 2

1. Onbepaald zinken voorwerp.

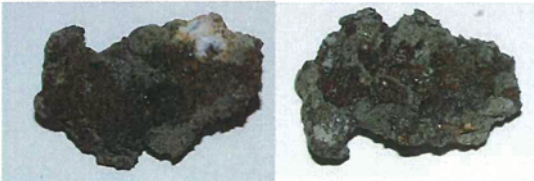
Datering: 20ste-21ste eeuw

Materiaal: Zink

Gewicht: 1,34 gram

Maten: 23x16x4mm

Beschrijving: Verwrongen, gesmolten? zinken plaatje van onbekende functie.

2. Koperen ornament/beslag

Materiaal: Koper

Datering: 18^e eeuw

Gewicht: 7,40 gram

Maten: 38x28x4mm

Beschrijving: Koperen kastbeslag/ornament. Met kabelband versierde taps toelopende 'kap' met aan de zijden breukranden. Rechts een ronde rozet, welke in een naar rechts gebogen lauwerkrans eindigt.

Bron: -

3. Muntheer: Juliana der Nederlanden

Denominatie: 5 cent

Datering: 1973

Muntplaats: Utrecht

Materiaal: Koper

Gewicht: 1,99 gram

Diameter: 20mm

Beschrijving:

Voorzijde: Portret Juliana naar rechts/ JULIANA KONINGIN DER NEDERLANDEN

Keerzijde: 5 tussen jaartal in. Links en rechts de muntmeestertekens vis en Hermesstaf.

Onder CENT

Bron: Mevius, J., *De Nederlandse munten van 1795 tot heden*, 2007. Vriezenveen.p.43.

Vondstnr: 00015

Raai/X-co: B

Positie/Y-co: 5

1. Onbepaald loden voorwerp.

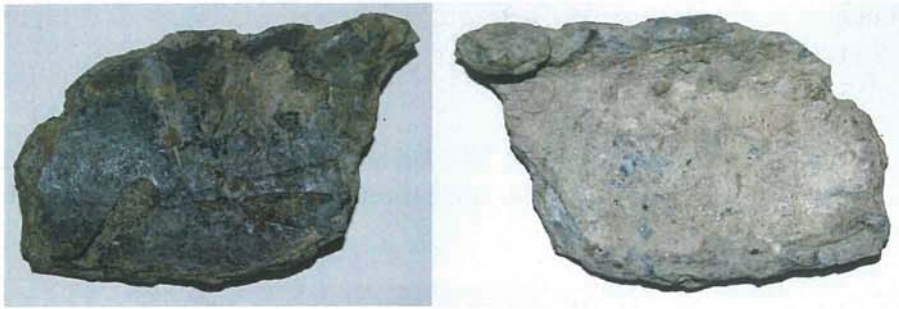
Datering: onbekend

Materiaal: Lood

Gewicht: 60 gram

Maten: 64x34x5mm

Beschrijving: Gedeeltelijk gekromde loden plaat van onbekende functie.

2. Onbepaald loden voorwerp.

Datering: onbekend

Materiaal: Lood

Gewicht: 9,81 gram

Maten: 36x15x5mm

Beschrijving: Verwrongen loden staafje van onbekende functie.

3. Onbepaald zinken voorwerp.

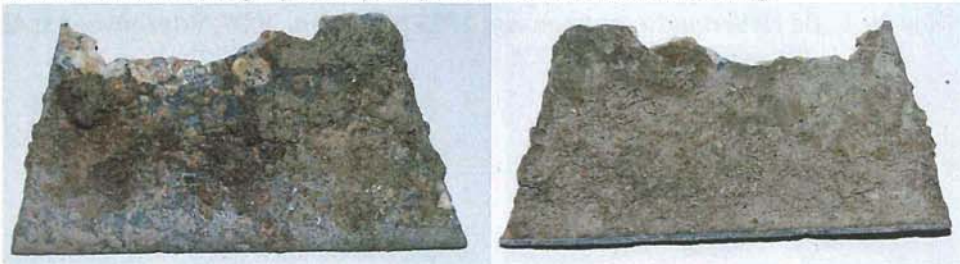
Datering: 20ste-21ste eeuw

Materiaal: Zink

Gewicht: 4,11 gram

Maten: 46x25x1mm

Beschrijving: Zinken plaatje van onbekende functie. Aan de randen duidelijke breukvlakken waarneembaar. Mogelijk een plaatje van een landbouwvoertuig.

4. Onbepaald messing voorwerp.

Datering: 20ste-21ste eeuw

Materiaal: Messing

Gewicht: 5 gram

Maten: 39x15x5mm

Beschrijving: Messing plaatje van onbekende functie. Aan een zijde twee schroefgaten van 3mm doorsnee. Aan de andere zijde een gebroken halfrond gat. Diameter: 9mm. Mogelijk onderdeel van een landbouwmachine.

Vondstnr: 00016

Raai/X-co: A

Positie/Y-co: 6

1. Onbepaald tinnen voorwerp

Datering: onbekend

Materiaal: Tin

Gewicht: 0,81 gram

Maten: 23x8x4mm

Beschrijving: Verwongen tinnen staafje van onbekende functie.

Bron: -

2. Onbepaald loden voorwerp.

Datering: onbekend

Materiaal: Lood

Gewicht: 7,28 gram

Maten: 22x18x7mm

Beschrijving: Verwongen loden plaatje van onbekende functie. Mogelijk een restant van een verzegellood.

Bron: -

3. Muntheer: Staten van Overijssel

Denominatie: Duit

Datering: Geslagen in 1619, 1628 of 1633

Munthuizen: Deventer(1619-1625), Kampen(1625-1632), Zwolle(1632-1639)

Materiaal: Koper

Gewicht: 1,49 gram

Diameter: 20mm

Beschrijving: Gebogen duit van de provincie Overijssel geslagen in 1619, 1628 of 1633.

Voorzijde: Een tulpkrans met daarin de tekst [TRAS IS]VLA .NIA. in drie regels met daaronder het jaartal/Keerzijde: Gekroond wapen van Overijssel met klauwende leeuw naar links. Op de

achtergrond een golvende lijn wat de rivier de IJssel moet voorstellen, langs het wapen loopt een tulpkrans.

Bron: *Officiële catalogus koperen munten*, Uitgeverij Zonnebloem. 2000. Hillegom. P54.

4. Muntheer: koningin Juliana der Nederlanden.

Denominatie: 1 cent

Datering: 1960-1969

Muntplaats: Utrecht

Materiaal: Koper

Gewicht: 1,85 gram

Diameter: 15mm

Beschrijving: Gecorrodeerde 1 cent geslagen onder Koningin Juliana.

Voorzijde: Portret Juliana naar rechts/ JULIANA KONINGIN DER NEDERLANDEN

Keerzijde: 1 tussen de muntmeestertekens vis en Hermesstaf. Onder jaartal en CENT

Bron: Mevius, J., *De Nederlandse munten van 1795 tot heden*, 2007. Vriezenveen.p.38.

5. Muntheer: Staten van Friesland

Denominatie: Friese duit

Datering: 1626-1663

Muntplaats: Leeuwarden

Materiaal: Koper

Gewicht: 0,98 gram

Diameter: 19mm

Beschrijving: Voorzijde: Duit van Friesland met het provinciewapen van Friesland en daar

omheen de tekst NISI. DNS.NOBISCVM/ Keerzijde: FRI SIA in twee regels, en het jaartal.

Bron: *Officiële catalogus koperen munten*, Uitgeverij Zonnebloem. 2000. Hillegom. P67.

6. Muntheer: Henri de la Tour d'Auvergne (Vorstendom Sedan-Bouillon)

Denominatie: Liard

Datering: 1613-1614

Muntplaats: Sedan

Materiaal: Koper

Gewicht: 3,46 gram

Diameter: 25mm

Beschrijving: Koperen liard met het Borstbeeld van Henri de La Tour naar rechts.

[HEN] R.DE.LA.TOVR.D.B[VLLIONII] // jaartal (Henri de la Tour, hertog van Bouillon)

Keerzijde: Gekroond wapenschild. Met de wapens van de La Tour d'Auvergne. In het hartschild drie pepermuntjes/ [SVP.PRINCEPS.SEDANI.ET.RAV]

Bron: Krause & Mishler KM# 12.1-12.4

7. Bronzen lepel of blad ornament?

Datering: 17^e-20ste eeuw?

Materiaal: Brons

Gewicht: 16,92 gram

Maten: 30x34x15 mm

Beschrijving: Lepel fragment of ornament in bladvorm. Aan de rand van de bovenzijde sporen van een oude breuk.

Bron: -

Vondstnr: 00017

Raai/X-co: A

Positie/Y-co: 1

1. Onbepaald loden voorwerp

Datering: Onbekend

Materiaal: Lood

Gewicht: 1,63 gram

Maten: 14x6x4mm

Beschrijving: Loden staafje van onbekende functie.

Bron: -

2. Onbepaald koperen voorwerp.

Datering: Onbekend

Materiaal: Koper

Gewicht: 1,45 gram

Maten: 19x15x6mm

Beschrijving: Gevouwen koperen plaatje van onbekende functie

Bron: -

3. Muntheer: Staten van Holland

Denominatie: Hollandse duit

Datering: 1702-1780

Muntplaats: Dordrecht

Gewicht: 2,02 gram

Diameter: 20mm

Beschrijving: 18^e eeuwse koperen duit van Holland geslagen tussen 1702 en 1780.

Voorzijde: Muntmeesterteken, daaronder HOL LAN DIA. in drie regels en het jaartal.

Keerzijde: Een leeuw naar links in een gesloten Hollandse tuin. De leeuw heeft met zijn klauwen een speer vast met op de punt de zogenaamde vrijheidshoed.

Bron: *Officiële catalogus koperen munten*, Uitgeverij Zonnestroem. 2000. Hillegom. P14-15.

Vondstnr: 00018

Raai/X-co: Niet gegeven

Positie/Y-co: Niet gegeven

1. Onbepaald koperen voorwerp.

Datering: Onbekend

Materiaal: Koper

Gewicht: 6,72 gram

Maten: 20x15x5mm

Beschrijving: Rechthoekig koperen plaatje van onbekende functie. Aan de randen ijzer corrosie

Bron: -

2. Messing knoopje

Datering: 17^e eeuw

Materiaal: Messing

Gewicht: 2,14 gram

Maten: 12x2mm

Oog: 7x7x2mm

Beschrijving: Messing knoop met pseudogaren of dambord motief.

Bron: Bailey, G., *Buttons & Fasteners; 500 BC – AD 1840*. Greenlight Publishing, 2004.

Whitham; Baart, J., *Opgravingen in Amsterdam*. Fibula - van Dishoeck, 1997. Haarlem . pag. 189

Vondstnr: 00020

Raai/X-co: C

Positie/Y-co: 5

1. Onbepaalde gesp/insigne van tin/lood

Datering: Onbekend

Materiaal: Lood/tin

Gewicht: 3,91 gram

Diameter: 19mm

Beschrijving: Rond, schijfvormig met een naar binnen gevouwen pin overdwers. Mogelijk kinderspeelgoed.

Datering: onbekend

2. Koperen hagelpatroon

Datering: 1870-1980

Materiaal: Koper

Gewicht: 4,66 gram

Diameter: 20mm

Beschrijving: Onderzijde hagelpatroon opschrift 12 met resten van de kartonnen huls

Bron: <http://www.hunting.be/jacht/jachtwapens/hagelgeweren/hagel-kalibers/>

3. Muntheer: Willem III der Nederlanden

Denominatie: Halve cent

Datering: 1850-55,57 & 59

Muntplaats: Utrecht

Materiaal: Koper

Gewicht: 1,36 gram

Diameter: 15mm

Beschrijving: Halve cent geslagen onder Willem III der Nederlanden

Voorzijde: Gekroonde W tussen jaartal 185? In

Keerzijde: gekroond generaliteitswapen tussen ½ en C.

Bron: Mevius, J., *De Nederlandse munten van 1795 tot heden*, 2007. Vriezenveen. p.32.

4. Muntheer: Juliana, koningin der Nederlanden

Denominatie: 1 gulden

Datering: 1975

Muntplaats: Utrecht

Materiaal: Nikkel

Gewicht: 5,84 gram

Diameter: 25mm

Beschrijving: Nikkelen gulden geslagen onder Juliana.

Voorzijde: Portret Juliana naar rechts/ JULIANA KONINGIN DER NEDERLANDEN

Keerzijde: Gekroond generaliteitswapen tussen jaartal, 1975. Onder NEDERLAND

Bron: Mevius, J., *De Nederlandse munten van 1795 tot heden*, 2007. Vriezenveen.p.66.

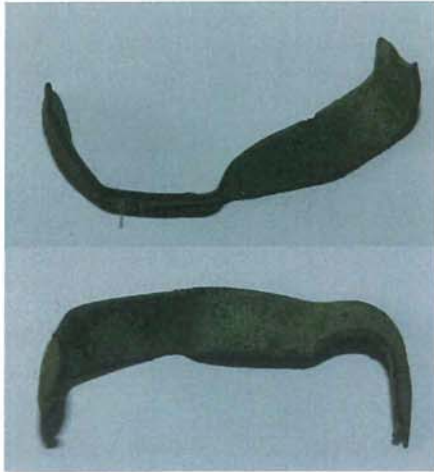
5. Muntheer: Willem III der Nederlanden
Denominatie: 1 cent
Datering: 1881
Muntplaats: Utrecht
Materiaal: Koper
Gewicht: 2,16 gram
Diameter: 19mm
Beschrijving: Koperen 1 cent geslagen onder W
Voorzijde: Staande leeuw naar links met geheven zwaard en pijlenbundel/ KONINKRIJK DER NEDERLANDEN 1881
Keerzijde: 1 CENT tussen oranjetakken
Bron: Mevius, J., *De Nederlandse munten van 1795 tot heden*, 2007. Vriezenveen.p.35.

6. Muntheer: De Staten-Generaal en de Staten van Overijssel
Denominatie: Dubbele of 2 stuiver van de stad Kampen
Datering: 1677-1681
Muntplaats: Kampen
Materiaal: Zilver
Gewicht: 0,93 gram
Diameter: 20mm
Beschrijving: 17^e eeuwse dubbele stuiver geslagen door de stad Kampen.
Voorzijde: Leeuw naar links met geheven kromzwaard en pijlenbundel, waardeteken 2S
Keerzijde: CAM/PEN/16[..]
Bron: *Catalogus van de zilveren munten geslagen door de Zeven Provinciën der Verenigde Nederlanden 1606-1795, Deel II*, Uitgeverij Zonnebloem, 1971, Amsterdam, p.103.

7. Onbepaald koperen voorwerp
Datering: onbekend
Materiaal: Koper
Gewicht: 1,16 gram
Maten: 28x5x1mm
Beschrijving: Verwronen koperen staafje van onbekende functie.

8. Muntheer: Willem II der Nederlanden

Denominatie: 10 cent

Datering: 1849

Muntplaats: utrecht

Materiaal: Zilver

Gewicht: 0,96 gram

Diameter: 15mm

Beschrijving: 10 cent geslagen in 1849, onder Koning Willem II der Nederlanden

Voorzijde: Portret koning Willem II naar links/ WILLEM II KONING DER NEDERLANDEN

Keerzijde: 10 CENT 1849. Binnen lauwerkrans

Bron: Mevius, J., *De Nederlandse munten van 1795 tot heden*, 2007. Vriezenveen.p.45.

